

SU YÖNETİMİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

SINIRAŞAN SULAR BAĞLAMINDA TÜRKİYE, SURİYE VE IRAK İLİŞKİLERİ KONULU UZMANLIK TEZİ SUNUMU

SUNUM AKIŞI

1. Yeryüzündeki Su Kaynaklarının Durumu
2. Su Kaynakları ile İlgili Temel Kavramlar
3. Su Hukuku Açısından Yaklaşımlar- Doktrinler
4. Ortadoğu ve Türkiye'deki Su Problemleri
5. Türkiye, Suriye, Irak Arasındaki Su Problemleri
6. Türkiye, Suriye ve Irak Arasında Yapılan Anlaşmalar
7. Türkiye'nin Çözüm Önerisi: Üç Aşamalı Plan
8. Sonuç ve Değerlendirme

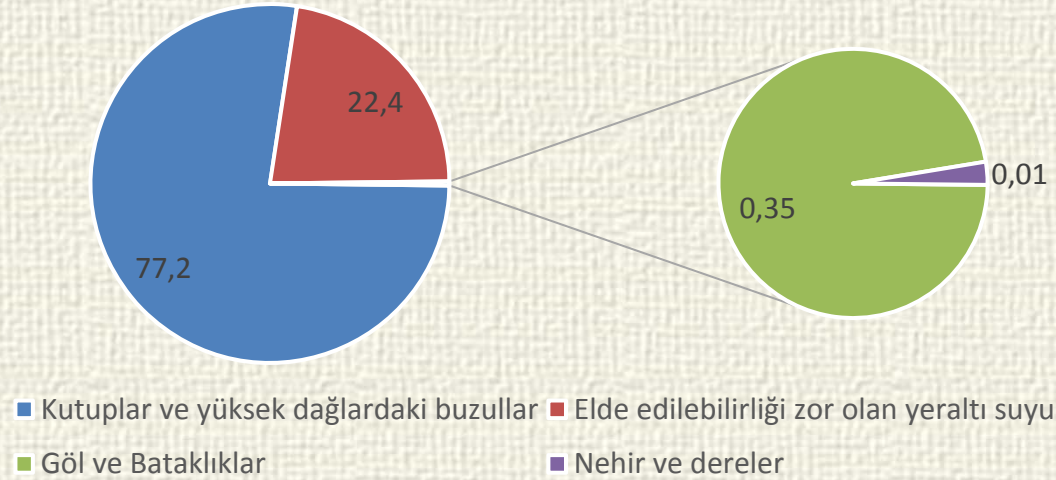

Yeryüzündeki Su Kaynaklarının Durumu

- Yeryüzünün dörtte üçü sularla kaplıdır.
- Bu suların %97'si okyanus ve denizlerdeki tuzlu sudur.

Dünyadaki %3'lük tatlı suyun dağılımı

- Çeşitli faktörler göz önüne alındığında, dünyada kullanılacak tatlı su kaynakları oranını %1'in altındadır.

Yeryüzündeki Su Kaynaklarının Durumu

- **Dünyadaki tatlı suların dağılımı dengesizdir.**
 - **Dünya nüfusunun %33'lük kısmı yetersiz su kaynaklarının bulunduğu ülkelerde**
 - **1 milyarı aşkın insan temiz içme suyundan yoksun**

Yeryüzündeki Su Kaynaklarının Durumu

Su Kaynaklarının Tarihsel Gelişimi

➤ 19.yy öncesi →

- Ulaşım, balıkçılık ve küçük çaplı sulamalar
- Devletler arasında seyrüsefer dışında sorun oluşturmama

➤ 19.yy sonrası →

- Su kullanım şekillerinin çeşitlenmesi (tarım üretimi artışı, elektrik üretimi, taşımacılık, depolama tekniklerinin gelişmesi)
- 2.Dünya savaşı sonrası bağımsızlık hareketleri ile imparatorlukların parçalanması
- Memba-mansap ülke çatışmaları

Yeryüzündeki Su Kaynaklarının Durumu

Su Kaynaklarının Tarihsel Gelişimi

➤ 20.yy'da su

Su kaynaklarının geliştirilmesinde
tarihi rekorlar

➤ 21. yy'da su

Ekolojik denge içinde ekonomik büyümenin ve sürdürülebilir
kalkınmanın en önde gelen faktörü olma özelliği

Yeryüzündeki Su Kaynaklarının Durumu

Dünya ve Türkiye gündeminde su kaynaklarının yeri

➤ Dünya çapında giderek artan önem

- 22 Mart Dünya Su günü
- 2013 Dünya su yılı

➤ Dünya Su Forumları

➤ Ülkemiz açısından →

- Su işleriyle ilgili özel olarak görevli bir Bakanlığın kurulması
- Bakanlık bünyesinde Su Yönetimi Genel Müdürlüğü'nün kurulması

Yeryüzündeki Su Kaynaklarının Durumu

Türkiye'nin Su Potansiyeli

- Yeraltı suyunu besleyen 69 milyar m³'lük suyun **28 milyar m³**'ü pınarlar vasıtasıyla yerüstü suyuna tekrar katılmakta
- Komşu ülkelerden gelen yılda ortalama **7 milyar m³** su bulunmakta

➤ **Brüt yerüstü suyu potansiyeli**

193 milyar m³ (158+28+7)

➤ **Brüt Yenilenebilir su potansiyeli**

234 milyar m³ (193+41)

➤ **Tüketilebilecek yerüstü suyu potansiyeli 98 milyar m³**

➤ **Tüketilebilecek yüzey ve yeraltı suyu potansiyeli 110 milyar m³**

Yeryüzündeki Su Kaynaklarının Durumu

➤ Ülkemizde kişi başına düşen su miktarı

- 2006 yılı itibari ile kişi başına

düşen su miktarı :1430 m³

- 2030 yılı TÜİK tahminleri : 1000 m³

- BM Su Raporu Tahminleri :

2025 yılında Türkiye’de kuraklığın baş göstereceği,

2040’ın Türkiye için kritik bir yıl olacağı ve Suriye ve Irak’ın susuzluktan kırılacağı ve su yüzünden savaşların çıkmasının kuvvetle muhtemel olduğu

Yeryüzündeki Su Kaynaklarının Durumu

Türkiye'nin Su Politikası

- **Faydalanma hakkının aşağı kıyıdaş ülkeye önemli zarar vermeme ilkesi kapsamında kullanılması**
- **Su konusunun kıyıdaş ülkelerle işbirliği unsuru olması**
- **Sınıraşan suların hakça, akılcı ve etkin kullanılması**
- **Suyun yararlarının paylaşılması**
- **Sorunların kıyıdaş ülkelerin katılımı ile çözümlenmesi**
- **Su tahsisi ve kullanımında hidrolojik ve meteorolojik şartların dikkate alınması**
- **Edinilen deneyimlerin ülkelerle paylaşılması**
- **Fırat-Dicle Nehirleri ile ilgili «İki Nehir Tek Havza» yaklaşımı**
- **Fırat-Dicle Nehirleriyle ilgili görüşmeler yapılması ve veri paylaşımı**
- **Fırat-Dicle Nehirlerinin tüm kıyıdaş ülkelere etkin kullanımı**

SU KAYNAKLARI İLE İLGİLİ TEMEL KAVRAMLAR

➤ AKARSU :

Bir yatak içinde toplanıp akan ve devamlılık gösteren sular

➤ ULUSAL AKARSU :

Bir ülkenin sınırları içerisinde doğan ve aynı sınırlar içerisinde sona eren akarsular

➤ ORTAK (MÜŞTEREK SULAR) :

Tarihi süreçte ulusal akarsuların dışında kalan sular için kullanılan kavram

- Sanayi Devrimi sonrası akarsular üzerinde seyrüsefer en önemli kullanma şekli olmaktan çıkınca bu kavram yerine «uluslararası akarsu» ya da «uluslararası su yolu» gibi kavramlar kullanılmaya başlanmıştır.

SU KAYNAKLARI İLE İLGİLİ TEMEL KAVRAMLAR

➤ ULUSLARARASI AKARSU:

İki veya daha fazla devletin topraklarını kateden akarsular

➤ SINIRAŞAN SU :

Kaynağından sona erdiği noktaya kadar birden fazla devletin ülkesini kesen, iki veya daha fazla ülkenin sınırları içerisinde geçen akarsular

- Bu kavram fiziksel ilişkiler içerisinde bir bütün oluşturan ve bu şekilde bir deniz veya göle ulaşan yüzey ve yeraltı sularını kapsar.

➤ SINIR OLUŞTURAN SULAR :

İki devletin resmi sınırını oluşturan sular

SU KAYNAKLARI İLE İLGİLİ TEMEL KAVRAMLAR

➤ KIYIDAŞ DEVLET :

Sınıraşan sular üzerinde, bir takım haklar ileri sürebilen, aynı zamanda belirli yükümlülükleri de bulunan ülkeler

- Akarsuyun akış doğrultusu göz önüne alındığında, akarsuyun mecrasının yukarısında bulunan devlet «yukarı kıyıdaş», aşağısında bulunan devlet «aşağı kıyıdaş»

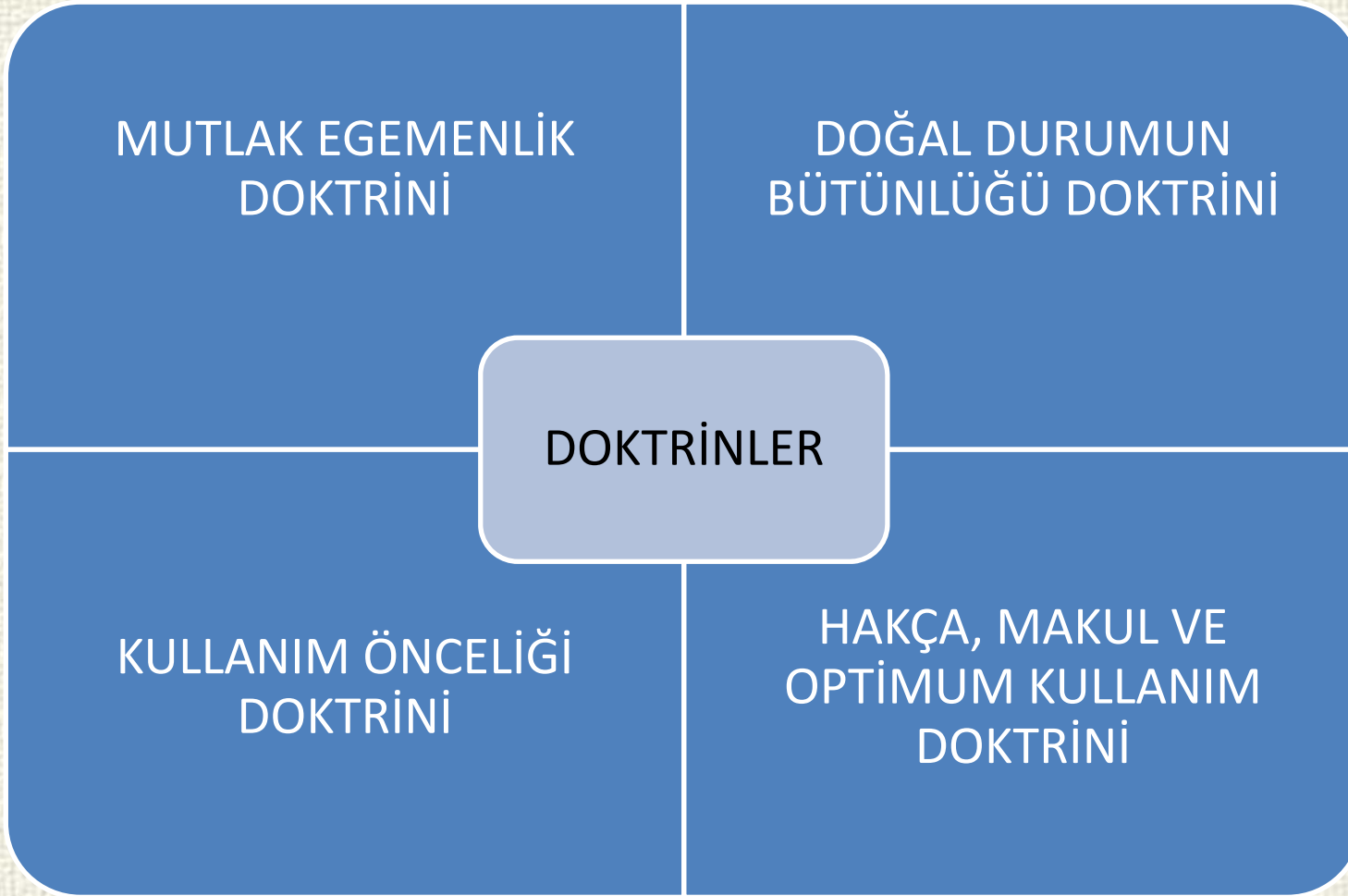
➤ SU HAVZASI :

Bir akarsuyun ve kollarının beslendiği alanı oluşturan bölge

Su Çerçeve Direktifinde «Nehir havzası» kavramı, “Bir dizi yüzeysel su dereleri, nehirleri ve göller aracılığıyla yüzeydeki bütün akıntıların su güzergahındaki belli bir noktadan tek bir nehir ağzı, haliç yada delta aracılığıyla denize aktığı bir yüzey alanı” olarak tanımlanmaktadır.

SU HUKUKU AÇISINDAN YAKLAŞIMLAR- DOKTRİNLER

1. MUTLAK EGEMENLİK DOKTRİNİ

- Alman hukukçu Johann Ludvig Klüber (1851)

“...Her devlet kendi amaçlarını gerçekleştirmek üzere... başka devletler yönünden zararlı etki doğursa bile, özellikle, nehirlerin mecralarını değiştirmek suretiyle, ülke sınırları içinde düzenleme yapma yetkisine sahiptir.” şeklinde ortaya konulmuştur.

- ABD Başsavcısı Judson Harmon (1895)

ABD ile Meksika arasında 1894-95 yıllarında ortaya çıkan Rio Grande nehrinin kullanımına ilişkin sorun sırasında ileri sürülmüş

Ancak daha sonra ABD de bu görüşü reddetmiştir.

- Yukarı kıyıdaş ülke, aşağı kıyıdaş devlet veya devletlerin etkilenmesini göz önünde bulundurmadan faaliyetlerde bulunabilir

- Eleştiri noktası devletin egemenliğinin, diğer devletlerin aynı türdeki egemenlik haklarıyla sınırlı olduğu ve bu doktrinin devletlere sadece yetki verip sorumluluk yüklememesi

2. DOĞAL DURUMUN BÜTÜNLÜĞÜ DOKTRİNİ

- İlk savunucusu İsviçreli hukukçu Max Huber ve İngiliz Oppenheim
- Bir ülkenin kendi topraklarından başka ülkeye akmakta olan nehrin, akımını durdurmaya, saptırmaya, kirletmeye hakkı bulunmamaktadır.
- Aşağı kıyıdaş devletin, suyun yukarı kıyıdaş devletçe kullanılmasını veto etme hakkı vardır.
- Mutlak egemenlik doktrininin aksine, üstünlüğü mansap ülkelere tanımakta, söz hakkını aşağıdaki kıyıdaş devlete vermektedir.
- Uygulamada aşağı kıyıdaş devletler doğal durumun bütünlüğü doktrininin “her türlü fiziki değişimin yasaklanması” gibi aşırı nitelikteki haliyle ileri sürmemekte, aynı sonuçları doğuran rıza şartı kuralına dayandırmaktadır.
- Eleştiri noktası → Yukarı kıyıdaş devletin yapacağı her türlü faydalanma eylemini yasakladığından, devletin ülkesi üzerindeki egemenliği kuralına ters düşmektedir.

3. KULLANIM ÖNCELİĞİ DOKTRİNİ

- İlk ileri süren yazar Emer de Vattel
- Herhangi bir kıyıdaşın diğer bir kıyıdaştan önce başladığı faydalanmalara mutlak bir üstünlük tanımaktadır.
- Sınıraşan nehre komşu olan devletlerden faydalanma eylemine daha önce başlayanlar, kazanılmış bir hak elde ederler. Diğer mecra ülkelerin ise, suyu kullanmaya başlayınca, bu hakkı gözetmeleri ve bu hakkı ihlal etmemeleri gerekir.
- Andlaşmalar yoluyla kazanılan haklar bu doktrinin kapsamı dışında kalmaktadır. Kıyıdaş ülkeler arasında andlaşma yoluyla kazanılmış haklara ilişkin bir uyuşmazlıkta ilgili ülke kazanılmış haklarını bu doktrine değil, andlaşma hükümlerine dayandırmak durumundadır.
- Eleştiri noktası ➡ “Kazanılmış haklar” bir iç hukuk düzenlemesidir ve iç hukuktan uluslararası hukuka aktarılmaya çalışılmıştır. Ancak uluslararası hukukun yapısından kaynaklanan sebeplerle, bu kavramın uluslararası hukuka aktarılması mümkün değildir.

4. HAKÇA, MAKUL VE OPTİMUM KULLANIM DOKTRİNİ

- İlk ileri süren, Amerikalı bilim adamı C. Eagleten'dur. ABD'li Lipper tarafından geliştirilip tanımlanmıştır.
- Sınıraşan suların adil kullanımı, akarsuya mecra ülkeler arasında her birinin farklı ekonomik ve sosyal ihtiyaçları bulunmakta olduğundan her ülkeye azami fayda ve her ülkeye asgari zarar verecek şekilde bölüştürülmesi
- Sorun → Fayda ve zararın hangi ölçütlere göre belirleneceği
- Fayda ve zarar her durumun özel şartları içinde tespit edilecektir.
- Doktrinine göre, sınıraşan bir nehirden, her kıyıdaşın ekonomik ve sosyal ihtiyaçları doğrultusunda yararlanmada, hak eşitliğine sahip olduğu vurgulanmaktadır. Ancak buradaki hak eşitliği ifadesi, mutlak bir eşitliği öngörmemekte yani bir akarsuyun sularının kıyıdaş ülkeler arasında eşit bölüşüleceği anlamına gelmemektedir.

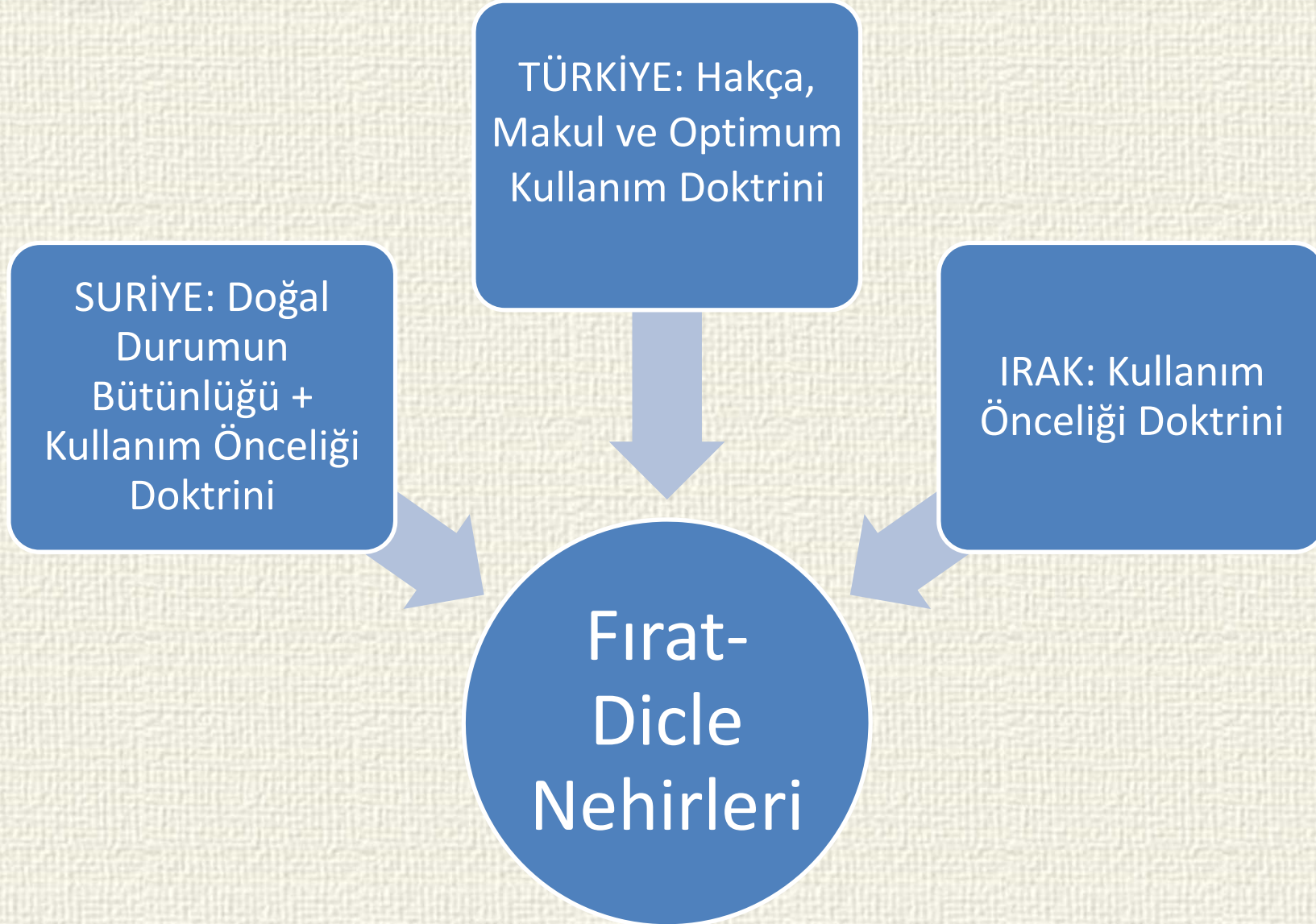
4. HAKÇA, MAKUL VE OPTİMUM KULLANIM DOKTRİNİ

➤ 1966 Helsinki Kuralları : Hakkaniyete uygun kullanım kıstasları

- a. Her havza devletinin ülkesine düşen drenaj alanının oranı da dahil olmak üzere, havzanın coğrafi durumu,
- b. Her havza devletinin su katkısı da dahil olmak üzere havzanın hidrolojik durumu,
- c. Havzayı etkileyen iklim,
- d. Mevcut kullanımlar da dahil olmak üzere, havza sularının geçmiş kullanımı,
- e. Her havza devletinin ekonomik ve sosyal ihtiyaçları,
- f. Her havza devletinde, havza sularına bağımlı nüfus,
- g. Her havza devletinin ekonomik ve sosyal ihtiyaçlarını karşılayacak alternatif imkânların maliyetlerinin karşılaştırılması,
- h. Diğer kaynakların mevcudiyeti,
- i. Havza sularının kullanılmasında yersiz israftan kaçınma,
- j. Kullanımlar arasındaki çatışmaları uzlaştırma çaresi olarak bir veya daha çok havza devlete tazminat verme imkânları,
- k. Havza devletinin ihtiyaçlarının, diğer bir havza devletine ciddi bir zarar verilmeden karşılanabilme derecesi.

SU HUKUKU AÇISINDAN YAKLAŞIMLAR- DOKTRİNLER

ORTADOĞU VE TÜRKİYE'DEKİ SU PROBLEMLERİ

Ortadoğu Kavramı ve Ortadoğu'nun Özellikleri

- Birçok ülkeyi içine alan, üzerinde değişik din ve etnik yapıya sahip insanların yaşadığı ve altında dünya petrollerinin hemen hemen yarısının bulunduğu alan
- Nüfus artışının en hızlı olduğu bölgelerden biri
- Dünya petrol rezervinin yaklaşık % 60'dan fazlasına sahip
- Suyun ve nüfusun orantısız olarak bulunduğu bölgelerden birisi
- Dünyanın en kuru ve su kaynakları bakımından en fakir bölgelerinden biri

ORTADOĞU VE TÜRKİYE'DEKİ SU PROBLEMLERİ

ORTADOĞU'DA SU SORUNU

Bölgedeki su varlığı
ortalama 1500
m³/kişi/yıl

Ortalama değer Ürdün,
Yemen ve Filistin'de
200 m³/kişi/yıl

Su kaynaklarının
tarımda kullanılması

Etkin ve verimli bir su
yönetiminin olmayışı

Uluslararası platformlarda
Ortadoğu'da su sorunlarının
sıkça dile getirilmesi

- AB Komisyonunun 6 Ekim
2004 tarihli Etki
Değerlendirme Çalışmasında
Fırat-Dicle Nehirleri

ORTADOĞU VE TÜRKİYE'DEKİ SU PROBLEMLERİ

- **AB Komisyonununun 6 Ekim 2004 tarihli Etki Değerlendirme Çalışmasında Fırat-Dicle Nehirleri**

“Orta Doğu’da su önümüzdeki yıllarda giderek artan biçimde stratejik bir konu haline gelecektir. Türkiye’nin AB’ye katılımıyla beraber su kaynakları ve altyapılarının (Fırat ve Dicle nehirleri havzaları üzerindeki barajlar ve sulama sistemleri, İsrail ve komşu ülkeleri arasında su alanında sınır ötesi işbirliği) uluslararası yönetiminin AB için önemli bir mesele haline gelmesi beklenebilir.”

ORTADOĞU VE TÜRKİYE'DEKİ SU PROBLEMLERİ

ORTADOĞU'NUN SU KAYNAKLARI

Fırat-Dicle Nehri Havzası

- Türkiye'den doğup önce Suriye'ye ardından Irak'a geçen Fırat Nehri ile Türkiye'den doğup Irak'a geçen ve Fırat Nehri ile birleşerek Şattül Arap adını alan Dicle Nehri

Ürdün (Şeria) Nehri Havzası

- İsrail, Ürdün ve Filistin tarafından kullanılan, Golan Tepeleri'nin batısından başlayarak önce Tiberiya Gölü'ne ve oradan İsrail işgali altındaki toprakları geçerek Ölü Deniz'e dökülen Ürdün (Şeria) Nehri havzası

Asi Nehri Havzası

- Lübnan, Suriye ve Türkiye arasındaki Asi Nehri Havzası

Nil Nehri Havzası

- Bir kolu Viktorya Gölü'nden, öteki kolu Burundi Nehri'nden başlayan ve Burundi, Raunda, Tanzanya, Kenya, Etiyopya, Uganda, Kuzey ve Güney Sudan ile Demokratik Kongo Cumhuriyeti'nden geçen Nil Nehri

Litani Nehri Havzası

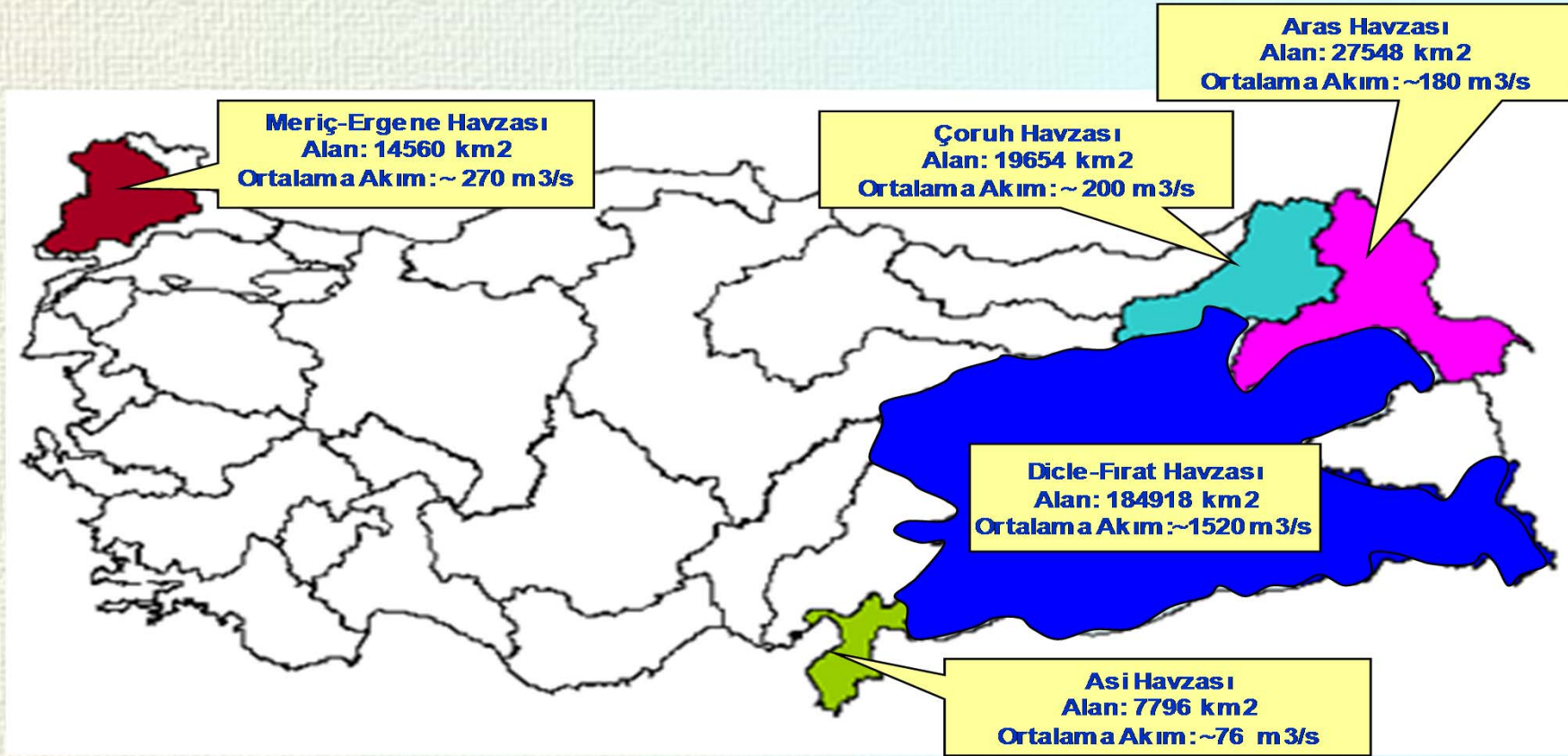
- Lübnan topraklarında doğup denize dökülen Litani Nehri

ORTADOĞU VE TÜRKİYE'DEKİ SU PROBLEMLERİ

TÜRKİYE'NİN SINIRAŞAN SULARI

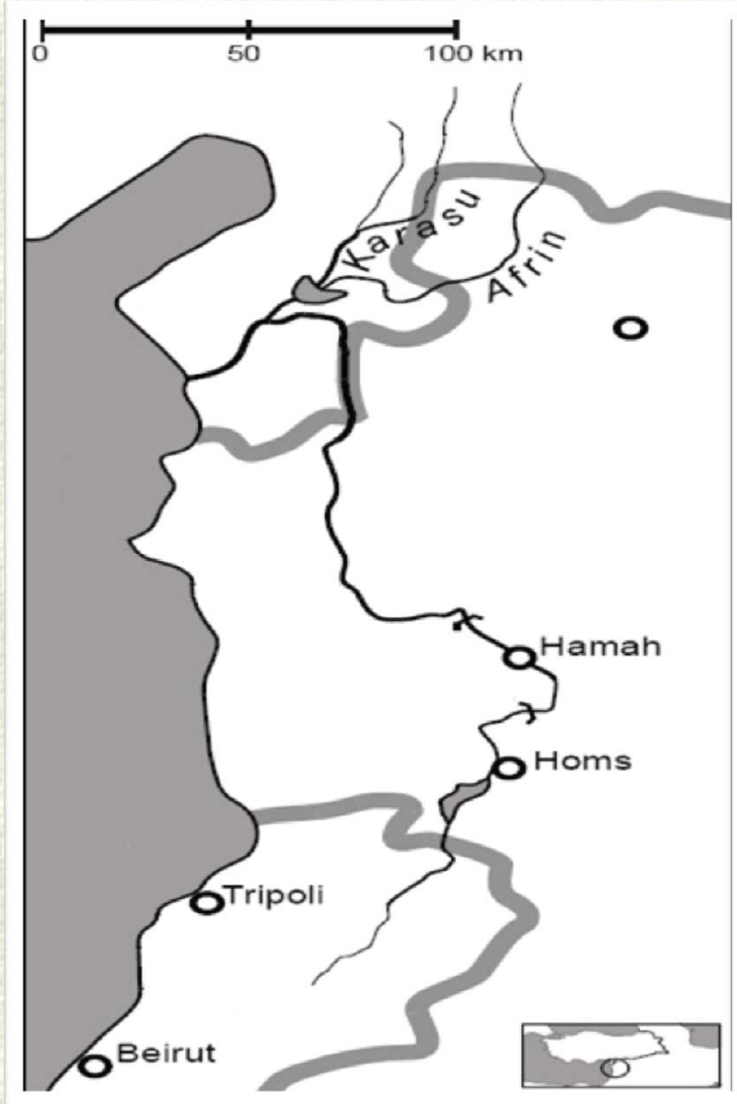

ORTADOĞU VE TÜRKİYE'DEKİ SU PROBLEMLERİ

ASİ NEHRİ HAVZASI

Lübnan'daki Beka Vadisinde Baalbek kentinin yakınlarında Rasul-Ayn ve Al-Labwah adlı akarsuların birleşmesinden oluşur. Kuzeye doğru yaklaşık 35 km aktıktan sonra Suriye topraklarına geçer ve buradaki Hama Gölünü besler. Nehir, Hama yakınlarında Ghab ovasının sulanmasında kullanılmakta ve ayrıca Humus kentinin sulama ihtiyacını da karşılamaktadır. Asi Nehri, Türkiye ve Suriye arasında 22 km'lik sınır oluşturduktan sonra Türkiye'ye geçmektedir. Amik ovasının güneyinde Küçük Asi ile birleşerek 40 km sonra Samandağ ovasında Akdeniz'e dökülmektedir.

ORTADOĞU VE TÜRKİYE'DEKİ SU PROBLEMLERİ

FIRAT-DİCLE NEHRİ HAVZASI

Fırat Nehri, Diyarin civarında doğan Murat, Erzurum civarında Dumlu Dağından doğan Karasu ve Erzurum ovasının dünyedoğusundaki dağların eteklerinden doğan ve mansaba doğru çeşitli kollar olarak Perisyuyu adını alan üç ana koldan oluşur. Büyük ölçüde Doğu Anadolu Bölgesi'ndeki karlarla beslenen Fırat Nehri'ne, Keban Barajı'nın altında iki önemli kol olan Tohma ve Göksu nehirleri katılmaktadır. Birecik'ten Suriye topraklarına girer. Suriye'den Sacur ve colap kollarını alır. Irak'ta kuzeybatı-güneydoğu yönünde akan Fırat, Basra'nın 179 km kuzeyinde Dicle ile birleşerek Şatt-ül Arap adıyla Basra Körfezine dökülür.

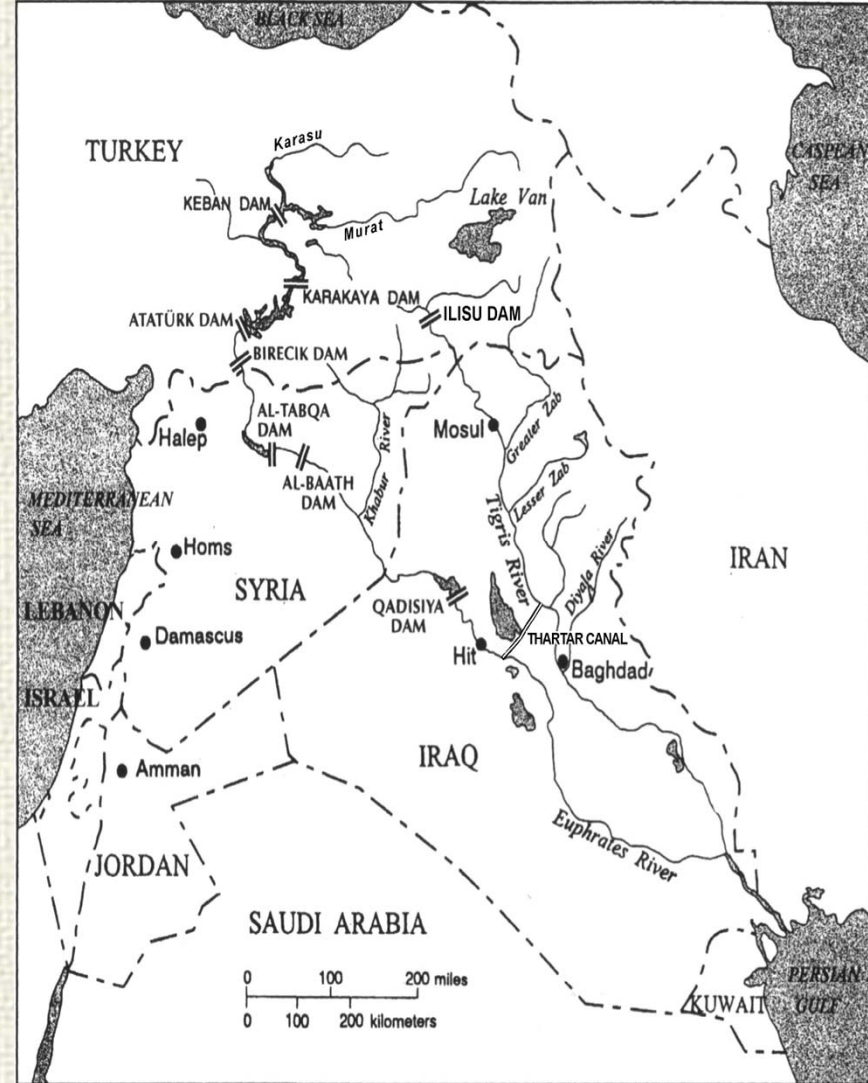

ORTADOĞU VE TÜRKİYE'DEKİ SU PROBLEMLERİ

FIRAT- DİCLE NEHRİ HAVZASI

Dicle Nehri, Doğu Anadolu'da Baba Dağı'nın güney eteklerindeki kaynakların birleşmesiyle oluşur. Ambar, Kuru, Pamuk, Hazro, Batman ve Garzan Çayları ile beslenerek Habur'dan Irak topraklarına geçer. Yıllık kapasitesi 48.67 milyar m³ olan bu nehre Irak'ın katkısı % 52, Türkiye'nin katkısı % 48'dir ve Suriye'nin herhangi bir katkısı yoktur. Dicle Nehrine Türkiye'nin katkısı 21,3 milyar m³ iken, Irak'tan 31,4 milyar m³'tür.

ORTADOĞU VE TÜRKİYE'DEKİ SU PROBLEMLERİ

FIRAT- DİCLE NEHRİ HAVZASI

Fırat Nehrine Ülkelerin Katkıları ve Tüketim Hedefleri

	TÜRKİYE	SURİYE	IRAK	TOPLAM
KATKI	31.58	4.00	0.00	35.58
TÜKETİM HEDEFİ	18.42	11.50	23.00	52.92

Dicle Nehrine Ülkelerin Katkıları ve Tüketim Hedefleri

	TÜRKİYE	SURİYE	IRAK	TOPLAM
KATKI	25.24	0.00	23.43	48.67
TÜKETİM HEDEFİ	6.87	2.60	45.00	54.47

Türkiye ve Suriye Arasındaki Su Problemleri

Türkiye ve Suriye Arasındaki Siyasi İlişkiler

Suriye'nin Asi Nehri Üzerindeki Uygulamaları

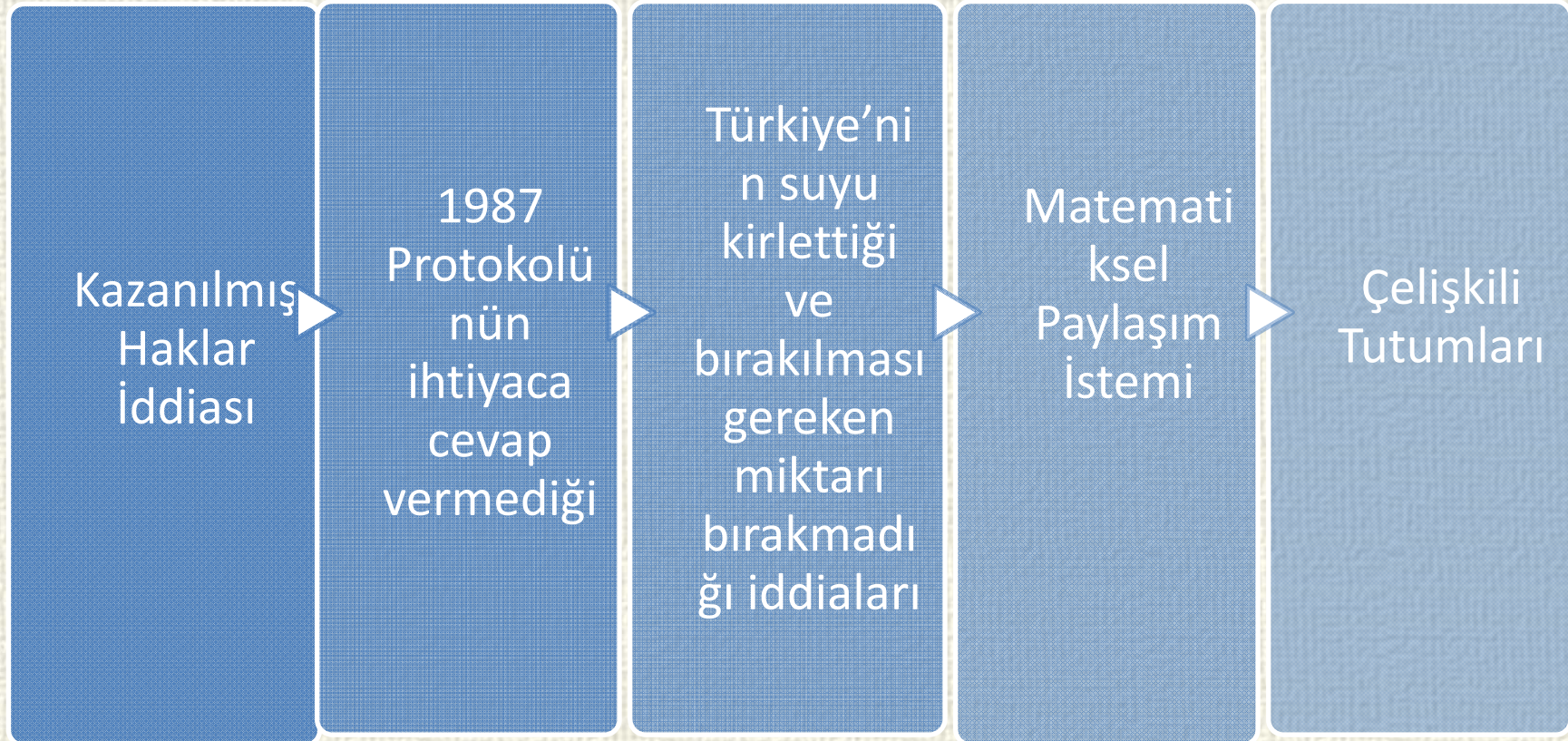
Asi Nehri ile İlgili Suriye-Lübnan Antlaşması

Suriye'nin Asi Nehri ile İlgili Tutumu

Suriye'nin Fırat-Dicle Nehirleri Üzerindeki Uygulamaları ve Tutumu

Suriye'nin Tutumu

Türkiye ve Irak Arasındaki Su Problemleri

Türkiye ve Irak Arasındaki Siyasi İlişkiler

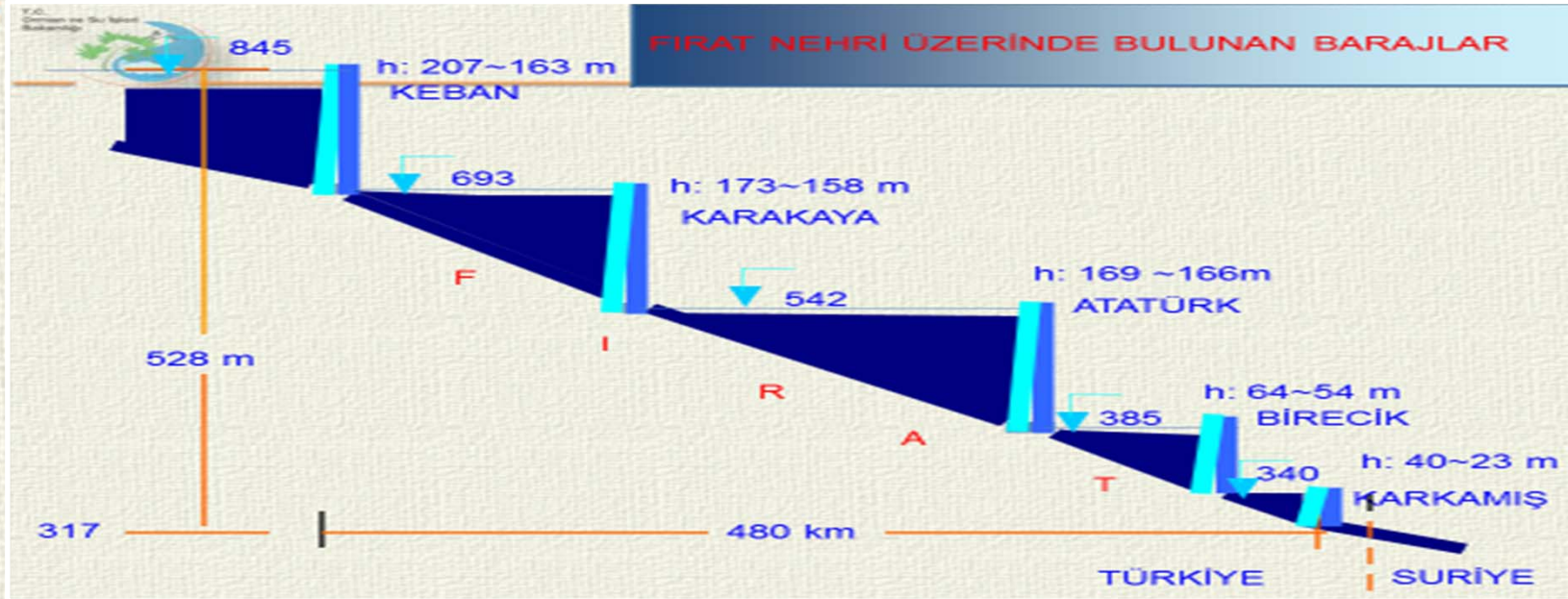
Irak'ın Fırat-Dicle Nehirleri Üzerindeki Uygulamaları

Irak'ın Fırat-Dicle Nehirleri ile İlgili Tutumu

Türkiye'nin Fırat-Dicle Nehirleri Üzerindeki Uygulamaları

TÜRKİYE, SURİYE VE IRAK ARASINDAKİ SU PROBLEMLERİ

TÜRKİYE, SURİYE VE IRAK ARASINDAKİ ANLAŞMALAR

ÜLKELER	ANLAŞMA	TARİH
Türkiye-Suriye	Türk-Fransız İtilafnamesi	20 Ekim 1921
Türkiye-Suriye	Dostluk ve İyi Komşuluk Münasebetleri Sözleşmesi	30 Mayıs 1926
Türkiye-Suriye	Tahdidi Hudut Nihai Protokolü	3 Mayıs 1930
Türkiye-Suriye	Hatay-Suriye Tahdidi Hudut Son Protokolü	19 Mayıs 1939
Türkiye-Suriye	Çağçağ Deresi Sularının Kullanılmasına İlişkin Protokol	13 Mayıs 1952
Türkiye-Suriye	Ekonomik İşbirliği Protokolü (500 m ³ /sn)	7 Temmuz 1987
Türkiye-Suriye	<ul style="list-style-type: none">• Dostluk Barajı Adlı Ortak baraj İnşasına ilişkin Mutabakat Zaptı• Su Kalitesinin İyileştirilmesi Alanında Mutabakat Zaptı• Su Kaynaklarının Verimli Kullanımı ve Kuraklıkla Mücadele ve Alanında Mutabakat Zaptı	23 Aralık 2009
Türkiye- Irak	Dicle ve Fırat Kolları Sularının Düzene Konması Protokolü	29 Mart 1946
Türkiye- Irak	Ekonomik ve Teknik İşbirliği Anlaşması	7 Şubat 1976

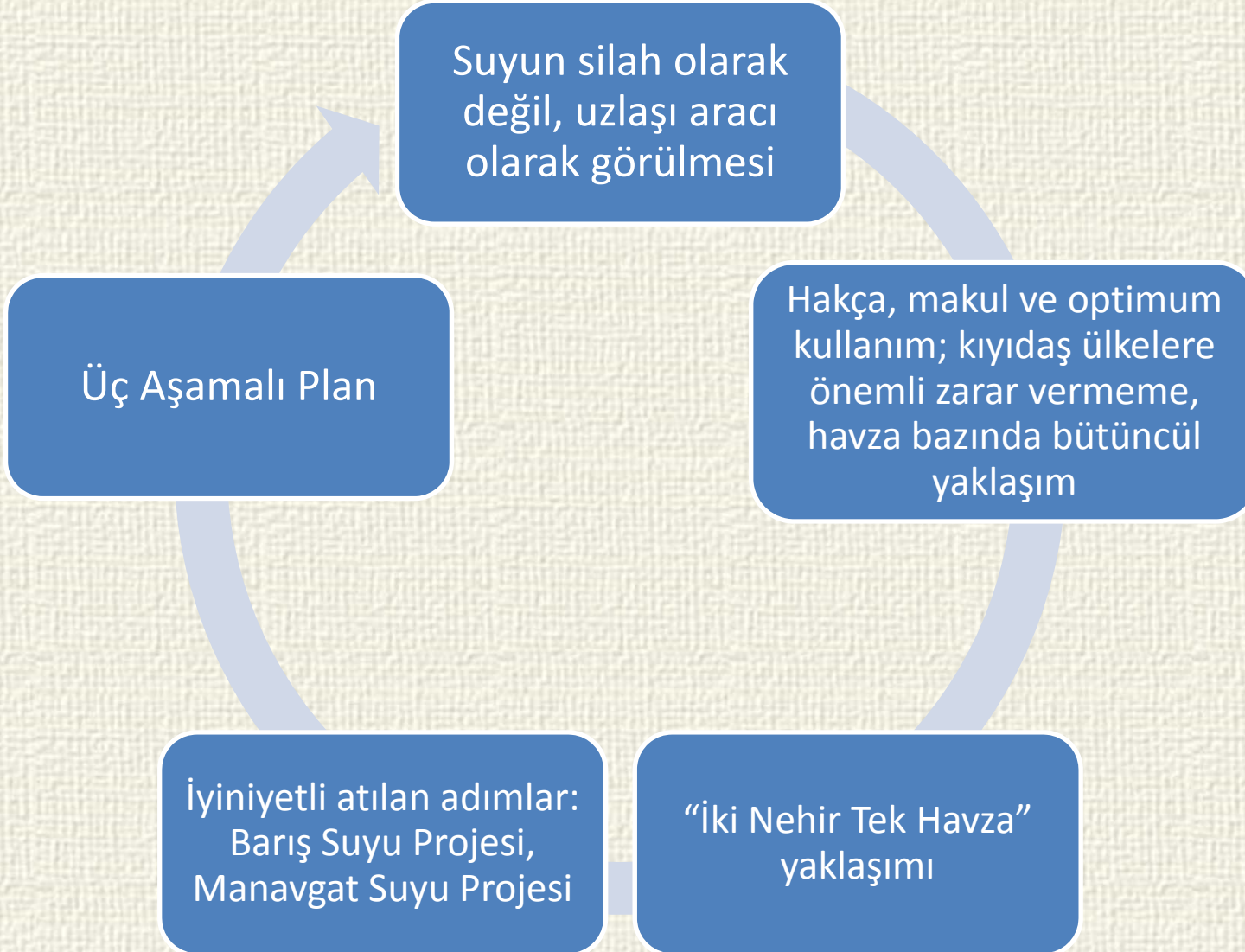
Türkiye-Suriye Ekonomik İşbirliği Protokolü 7 Temmuz 1987

6. madde:

"Atatürk barajı rezervuarının doldurulması sırasında ve Fırat sularının üç kıyıdaş ülke arasında nihai tahsisine kadar, Türk tarafı, Türkiye-Suriye sınırından yıllık ortalama olarak 500 m³/s' den fazla su bırakmayı kabul eder ve aylık akışın 500 m³/s'lik düzeyin altına düştüğü durumlarda farkın müteakip ayda kapatılmasını kabul eder."

ÜÇ AŞAMALI PLAN VE ÇÖZÜM ARAYIŞLARI

ÜÇ AŞAMALI PLAN VE ÇÖZÜM ARAYIŞLARI

ÜÇ AŞAMALI OLAN

1- Üç ülkenin
kullanılabilir
toplam su
potansiyelinin
belirlenmesi,

2- Üç ülkenin
sulanabilir
arazilerinin
miktarının
belirlenmesi,

3- Mevcut su
ile ilgili bilgi ve
verilere
dayanılarak
akılcı projeler
üretilmesi.

ÜÇ AŞAMALI PLAN VE ÇÖZÜM ARAYIŞLARI

Su Hukuku Açısından 3 Aşamalı Plan

- Su Hukukunda alanında ortaya çıkan sonuçlar
 - Helsinki Kuralları
 - 1997 Uluslararası Su Yollarının Ulaşım Dışı Maksatlarla Kullanımına İlişkin BM Çerçeve Sözleşmesi

TÜRKİYE – SURİYE, IRAK'IN GÖRÜŞ AYRILIKLARI

TÜRKİYE	SURİYE-IRAK
Fırat-Dicle Nehirlerinin “sınıraşan sular” olarak kabulü	Fırat-Dicle Nehirlerinin “uluslararası sular” olarak kabulü
Fırat-Dicle Nehirlerinin “iki nehir tek havza” olarak havza bazında bütüncül bir yaklaşımla ele alınması	Fırat-Dicle Nehirlerinin ülke çıkarları nedeni ile ayrı ayrı ele alınması
Fırat-Dicle Nehirlerinin Hakça, makul ve optimum kullanımı	Fırat-Dicle Nehirlerinin matematiksel paylaşım yöntemi ile paylaşılması

SONUÇ VE DEĞERLENDİRME

- Ortadoğu, dünyanın en kuru ve su kaynakları bakımından en fakir bölgelerindedir.
- Ortadoğu zengin kaynakları nedeniyle, sürekli olarak dışarıdan yapılan müdahalelere maruz kalmış, bu durum ise bölgede yıkılması güç güvensizlik tabularının oluşmasına sebep olmuştur.
- Günümüzde mevcut su ihtiyaçları için pahalı maliyetlerle deniz suyunu arıtma yöntemini kullanan petrol zengini ülkelerin, petrol rezervlerinin tükenmesi neticesinde ekonomik sıkıntıya düşerek son derece maliyetli olan deniz suyu arıtma yöntemlerini kullanamayacağı ve suyun çok daha önemli hale geleceği öngörülmektedir.

SONUÇ VE DEĞERLENDİRME

- Türkiye uluslararası platformlarda su zengini bir ülke olarak lanse edilmeye çalışılmaktadır. Türkiye, su zengini bir ülke değildir. Kıyıdaş ülkeler arasında Irak kişi başına düşen su miktarı açısından en iyi durumda olan ülkedir.
- Türkiye, mevcut kaynaklarıyla, Ortadoğu'nun su sorununa çözüm getirecek konumda bulunmamaktadır. Bu sebeple ve Türkiye'nin gelecekte su sıkıntısı çeken ülkeler arasında olabileceğinin de göz önüne alınarak, Fırat-Dicle sularının yanında; Seyhan, Ceyhan, Manavgat, Göksu gibi nehirlerin de sularının makul ve optimum kullanılması gerekmektedir.

SONUÇ VE DEĞERLENDİRME

- Türkiye'nin geliştirmiş olduğu “Üç Aşamalı Plan” uluslararası hukukun genel eğilimlerine uygun; sınıraşan nehir sularının, hakça, makul ve optimum bir şekilde kullanımı teorisine ve havza bazında su yönetimi anlayışına dayanan; havza ülkelerine uygun ve koordine edilmiş planlama ve uygulama ile hareket ederek problemleri ortadan kaldırılabilceği anlayışıyla hazırlanmış bir plandır.
- Türkiye Cumhuriyetimizin ilk yıllarından itibaren çözüm için iyiniyetli çabalar içerisindedir.
- Soruna sebep olan faktörler arasında Suriye ve Irak'taki su kaynaklarının kötü yönetimi, bilinçsiz kullanım, aşırı tüketim ve iç savaşlar sebebiyle alt yapıların zarar görmesi sayılabilir.

SONUÇ VE DEĞERLENDİRME

- Suriye ve Irak'taki iç istikrarsızlığın yarattığı olumsuz etkilere bağlı olarak sınıraşan su ilişkilerinin karmaşıklaşması beklenebilir.
- Çözüm sürecinde Genel Müdürlüğümüz ülkemiz açısından önemli görevler üstlenmekte, ülkemizin geleceğini şekillendirecek bir kurum olarak faaliyetlerine devam etmektedir.
- **Bu süreçte ülkemizde;**
 - Suyun savaş aracı değil, işbirliği aracı olduğunun bilinci ile hareket edilmeli
 - Suriye ve Irak'taki siyasi karışıklığa rağmen su diyalogu her zaman açık tutulmalı
 - Uluslararası arenada haklılığımız daha yüksek sesle dile getirilmeli
 - Disiplinler arası bir yaklaşımla çözüm önerileri üretilmelidir. (Siyasetçiler, hukukçular, mühendisler ortak çalışmalar yürütmelidir)

T.C. ORMAN VE SU İŞLERİ BAKANLIĞI

ARZ EDERİM.